

DESENUL ȘI PICTURA. MODALITĂȚI DE PREDARE

DRAWING AND PAINTING. TEACHING METHODS

VLADIMIR LOZOVANU,

doctorand, Academia de Științe a Moldovei
lector superior, master în arte plastice,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

În acest articol se urmărește reflectarea celor mai importante compartimente în asigurarea calitativă a procesului de studii la disciplinele fundamentale – Desenul și Pictura – la Facultatea de Arte Plastice. Se menționează rolul respectării curriculumului și ajustarea noilor metode didactice, fără a neglija importanța școlii tradiționale în artele plastice.

Cuvinte-cheie: desen, pictură, arte plastice, disciplină, modalitate, curriculum.

The paper is focused on examining the most important compartments for ensuring qualitatively the process of studying the fundamental subjects Drawing and Painting at the Faculty of Fine Arts. Mention is made about the role of respecting the curriculum and adjusting the new teaching methods without disregarding the importance of the traditional school in plastic arts.

Keywords: drawing, painting, plastic arts, subject, method, curriculum.

Desenul și Pictura sunt discipline de bază din cadrul celor fundamentale în curriculum-urile specialităților de la Facultatea de Arte Plastice. Discuția permanentă în legătură cu predarea disciplinelor sus numite (schimb de opinii și experiență, frecventarea reciprocă a orelor profesorilor FAP, propuneri înaintate la ședințele de catedră ale facultății etc.) au loc în vederea identificării noilor forme/metodici pentru înlăturarea lacunelor și îmbunătățirea procesului de studii.

Profesiile: pictor, grafician, designer de interior, fashion designer, tapisier, ceramist ș.a sunt cotate pe piața muncii în Republica Moldova și în afara ei. În formarea completă a viitorilor specialiști, rolul prioritar revine cultivării măiestriei la studenți în domeniul compoziției, desenului, aprofundării percepției plastice și a dezvoltării gustului artistic. Aptitudinile profesionale enumerate mai

sus se formează îndeplinind programele/curriculum-urile elaborate și orientate pentru dezvoltarea capacităților practice și teoretice în domeniul artelor plastice și al compoziției.

Odată cu reducerea numărului de ore, *modalitățile* de predare la *disciplinele desenul și pictura* trec printr-o revizuire și optimizare. Alt motiv în reorganizarea programelor, este solicitarea specialităților de la FAP de tineri fără pregătire în domeniu. Astfel, crește efortul cadrelor didactice care au scopul de formare general-profesională, temeinică a studenților din cadrul facultății.

În predarea disciplinelor *desen și pictură* există următoarele componente importante și incontestabile de care trebuie să se țină cont:

- orele de *desen și pictură* urmează să se desfășoare cel puțin în două ședințe pe săptămână, iar durata unei ședințe la aceste *discipline* trebuie să fie minim de trei ore academice;
- aranjarea modelului de către profesor, fie natură statică sau figură umană, să fie corelată cu studenții, ca aceștia să sesizeze principiile școlii academice și să le memorizeze mai bine. Tot atunci se cuvine, să fie explicată sarcina și scopul modelului;
- să fie accentuată importanța lucrului în grup al studenților la sarcina propusă și schimbul de experiență între colegi, dar și acordarea timpului individual fiecărui student de către profesor;
- este binevenit suportul metodic și reproducerea academice de studiu expuse pe pereții atelierelor, dar și a lucrărilor din fondurile catedrelor, facultății, ce ilustrează sarcinile propuse de programă;
- discuția și explicațiile profesorului privitor la erorile comise și la sarcinile propuse la fiecare etapă a lucrării, atât în particular, fiecărui student, cât și pentru întreg grupul studentesc. Exemplul practic și corectarea greșelilor în lucrarea studentului de către profesor sunt momente importante în stăpânirea *desenului*;
- vizionările intermediare ale lucrărilor practice, la diferite etape de executare, antrenează studenții în exercițiul comentariilor și depistarea greșelilor în lucrările lor. Etape importante în pregătirea perceperii formei sunt și vizionările preventive la finisarea lucrărilor, de către comisia profesorilor. După această vizionare, nu pot fi trecute cu vederea observațiile, recomandările făcute, atât de profesorul care coordonează cursul cât și de membrii comisiei. Primul trebuie să explice studenților erorile comise în lucrările lor, ținând cont și de opiniile comisiei. Vizionările semestriale se organizează sub formă de expoziție. Acestea demonstrează nivelul general de cunoștințe al studentului și al grupei în întregime. Vizionările permit realizarea observației corecte și echidistante a performanțelor și a schimbului de experiență între grupe studențești și profesori.

Cadrelor didactice din învățământul superior cu profilul *arte plastice*, mereu trebuie să-și perfecționeze măiestria și capacitățile profesionale, să fie receptibili la toate fluctuațiile ce se produc în domeniul profesional, să fie la curent cu noile tendințe. Pedagogul se cuvine să fie capabil, în timpul orelor de *desen și pictură*, să întrețină un discurs pe diferite teme în afara *disciplinelor* din istoria artelor, anatomie plastică, coloristică, compoziție sau tehnologia *picturii* și a *desenului*. Este importantă constituirea unei atmosfere benefice în însușirea temelor la orele practice. Concomitent, profesorul trebuie să fie foarte sensibil la opiniile și părerile studenților, să poată lucra cu grupul studentesc, să fie receptiv la schimbul de idei în colectiv. Cadrul didactic se cuvine să acceseze și să consulte permanent alte programe metodice de profil existente după care se lucrează în cele mai cunoscute instituții de *artă plastică*.

Pe lângă condițiile deosebite în desfășurarea orelor de *desen și pictură* enumerate mai sus, putem să remarcăm și importanța spațiului de instruire (atelierului) care, în amenajarea sa, trebuie să răspundă anumitor cerințe concrete. Desigur, cel mai apreciabil rol îl joacă lumina, și anume lumina de zi, care urmează să pătrundă prin geamuri mari și înalte în așa mod, ca să ilumineze încăperea în orice condiții: ferestrele trebuie să fie amplasate cât mai aproape de tavan pentru ca razele luminii să fie reflectate de sus în jos și nu invers. Ateliere reușite se consideră acele spații care au geamurile spre nord. Datorită acestui fapt încăperile sunt saturate cu lumină de zi constantă, fără mari oscilații de intensita-

te pe tot parcursul zilei. Mărimea atelierului depinde de numărul studenților, luând în considerație și următoarea regulă: de la ochii desenatorului până la model trebuie să fie aproximativ trei mărimi ale modelului. Doar în așa condiții desenatorul va percepe bine detaliile, formele generale și proporțiile obiectului de studiu. Pentru dotarea atelierului de *desen* și *pictură* sunt necesare șevalete, suporturi pentru culori, tunde, podiumuri pentru modele, sisteme de iluminare artificială.

Se cunoaște că *desenul* este temelia artelor plastice. Cu ajutorul lui, în alb și negru, prin linii și tonuri, se poate ilustra pe un plan, orice reprezentare din natură sau din imaginație. Dacă arta *desenului* este un mod de gândire, un mijloc specific de investigare și transpunere a realității obiective, atunci forma de bază în predarea și însușirea *desenului* este studiul după natură. Acesta nu este o copiere adecvată, dar o analiză spațial-volumetrică și constructivă a naturii, realizată prin viziunea individuală a desenatorului într-un mod expresiv, clar, convingător. Se prevăd și ore individuale de *desen* după memorie și imaginație, cât și lucrul de sine stătător în afara orelor academice.

Obiectul principal de studiere rămâne să fie corpul uman în perfecțiunea sa plastică și funcțională. Alte elemente ale realității înconjurătoare (corpurile geometrice, obiectele, draperiile etc.), chiar dacă se consideră că au un rol auxiliar/redus în cadrul orelor de desen, necesită acordarea aceleiași atenții ca și pentru cazul figurii umane. Predarea acestui curs se bazează pe temeliile artei *desenului* maeștrilor renumiți și pe cele ale desenului modern din Republica Moldova și din străinătate.

Vestitul pictor rus Carl Briulov spunea referitor la tema abordată de noi, ...că înainte de a deveni artist plastic, se cuvine să știi a desena, pentru că *desenul* este baza *artelor plastice*... măiestria *desenului* urmează să fie dezvoltată din anii copilăriei, pentru că artistul, odată cu evoluția gândirii plastice, va trebui să poată reda ideile sale veridic, fără nici o îndoială, creionul astfel, va urma voința gândirii [1, p.43].

Pictura care este complementara *desenului* în domeniul *artei plastice*, e foarte complexă și multilaterală. *Curriculum-urile* existente la această *disciplină* trebuie să prevadă studierea diferențiată și treptată a multiplelor aspecte ale *picturii*, fiecare sarcină având obiective și responsabilități aparte. Forma de bază pentru predarea materialului este studiul de lungă durată asupra naturii, ce presupune căutarea activă de către studenți a unor soluții de redare a conținutului plastic și decorativ al imaginii. Se admit și unele ore individuale de lucru fără model, unde ca obiect de studiu servesc realitatea înconjurătoare, naturile moarte, corpul uman, arhitectura, peisajele etc.

Predarea *desenului* și *picturii* se bazează pe principiile consecutivității și accesibilității. Complexitatea sarcinilor se mărește cu fiecare semestru, începând cu obiectele simple și terminând cu redarea corpului uman în condiții spațiale și coloristice complexe... [2, p.82]. Principiul consecutivității se manifestă și în procesul executării lucrării pe etape, de la simplu la compus, de la general spre detalii și apoi din nou spre generalizare. În așa mod studenții însușesc procedeele de analiză și sinteză ca mijloace de cunoaștere și transformare artistică a realității.

Însușind cursurile la *desen* și *pictură*, viitorii artiști își extind, își consolidează concomitent cunoștințele obținute în cadrul altor discipline (Anatomia plastică, Perspectiva, Mijloace de expresie plastică, Coloristica etc.), realizând legătura dintre discipline, unitatea întregului proces de studii la facultate.

Studentul la finalizarea studiilor trebuie să identifice un set de obiective profesionale. La nivel de cunoaștere și înțelegere se consideră satisfăcător să diferențieze metodele, tehnicile tradiționale și moderne de executare a operelor de pictură. Ca viitor artist plastic absolventul trebuie: să cunoască legile armoniei și expresivității cromatice, legile contrastelor de culoare [3, p.19]. Pentru realizarea proiectelor artistice este important să cunoască noțiunile de bază ale *picturii* (cromatic-acromatic, rece-cald, întunecat-deschis, intensiv-pastelat etc.), să posede calitățile specifice ale principalelor materiale: acuarelă, guașă, temperă, acrilice, ulei etc. [4, p.127]. Pentru expunerea ideilor plastice este utilă însușirea diverselor metode și procedee de mânăuire a uneltelor și materialelor, să cunoască creațiile marilor artiști din pictura universală și națională.

La nivel aplicativ, studentul își va forma și consolida măiestria profesională de realizare a lucrărilor de studiu, va putea să transpună în practică explicațiile și îndrumările profesorilor. Studentul, ca speci-

alist, va aplica legile perspectivei aeriene și liniare, va valorifica tehnicile și tehnologiile materialelor în domeniu, va sesiza principiile gamei cromatice [5, p.96]. Asimilarea cunoștințelor la *desen și pictură* va oferi studentului posibilitatea să realizeze pe deplin sarcina propusă în intervalul de timp prevăzut de *curriculum* și să generalizeze cunoștințele obținute în cadrul cursului dat, aplicându-le la executarea altor lucrări similare.

Anumite *modalități* de predare al *desenului* și a *picturii* necesită să fie organizate pe următoarele principii: studierea *desenului* și a *picturii* pe parcursul semestrelor să se bazeze pe studiul după natură, după cum am amintit anterior. În calitate de modele, într-o ascensiunea tematică vor figura: natura statică, peisajul, omul (portretul, figura îmbrăcată, figura nudă etc.). Trecerea de la studierea naturii statice și a peisajului la desenul corpului uman se va realiza, atât prin desenarea busturilor și sculpturilor clasice, cât și prin executarea copiilor după cele mai reprezentative lucrări plastice ale artiștilor din trecut. Copierea operelor clasice ca o *modalitate* de studiere, de către student va fi admisă după obținerea unor anumite deprinderi practice la nivel profesional. Datorită copierii studentul va sesiza esența procesului de creație și va învăța unele procedee tehnice noi. O asemenea *modalitate* de studiere este mai binevenită pentru studenți în ultimele semestre de activitate. Copierea lucrărilor clasice în primii ani de studii, când studenții încă nu au acumulat îndeajuns abilități profesionale, va aduce la faptul, că aceștia vor rămâne sub influența unor maniere stilistice și procedee plastice, ce le va defavoriza formarea profesională. Ținem să menționăm, că studiul *desenului* și *picturii* după natură, pentru tinerii artiști din Republica Moldova este prioritar, fiindcă numai după cunoașterea legilor de bază ale acestor discipline, viitorul specialist poate trece la următoarele etape: stilizare, compoziție și elaborarea concepției vizuale.

În baza tuturor sarcinilor pentru *disciplinele* noastre este necesar să fie promovat principiul formei cu toate derivatele sale. Toate genurile de arte plastice au tangență directă la forma artistică. Reieșind din cele expuse mai sus, în baza școlii tradiționale de *desen și pictură*, putem spune că studierea legităților redării plastice ale formei este o sarcină obligatorie. Se știe că forma este un total de caracteristici vizibile, exterioare ale unui obiect care desemnează structura internă și externă a conținutului acestuia, modul de organizare a elementelor din care se compune. Doar prin forma ca mod de expunere, artistul plastic își poate exprima/reda ideile, emoțiile, concepțiile stilistice.

În concluzii menționăm importanța *curriculară* a *desenului* și *picturii* în cadrul FAP ca *discipline* fundamentale, care din pricina faptului producerii unor procese nefaste, după părerea noastră, în învățământul național, urmează de dezvoltat și adaptat la noile cerințe ale timpului actual. În pofida faptului că Republica Moldova și sistemul de învățământ trec printr-o perioadă de tranziție istorică, totuși e necesar să păstrăm tradiția școlii academice, care este una fundamentală și complexă și care pune bazele tuturor genurilor și tendințelor în *artele plastice*. Concomitent, procesul academic în domeniul *artelor plastice* este necesar de potrivit la cerințele timpului modern prin modificarea *curriculum-urilor*, dar nici într-un caz prin metode radicale, care ar putea duce la diminuarea importanței școlii naționale de *arte plastice*.

Încă un argument adus în favoarea respectării tradiției academice este importanța studiului după natură, contrar tendințelor școlilor moderne europene de *arte plastice*, care neglijează tradițiile sus numite în studiul formei și pun accentul doar pe căutarea ideii și a conceptului artistic.

Referințe bibliografice

1. РОСТОВЦЕВ, Н.Н., ИГНАТЬЕВ, С.Е., ШОРОХОВ, Е.В. *Рисунок. Живопись. Композиция*. Москва: Просвещение, 1989.
2. БЕДА, Г.В. *Основы изобразительной грамоты*. Москва: Просвещение, 1981.
3. ЯШУХИН, А.П., ЛОМОВ, Ф.П. *Живопись*. 2 издание, Москва: АГАР, 1999.
4. SĂNDULESCU-VERNA, C. *Materiale și tehnica picturii*. Timișoara: Ed. Marineasa, 2000.
5. ВОЛКОВ, М. *Композиция в живописи*. Москва: Просвещение, 1977.